

VINERI • 22 MARTIE 2013 • ANUL LXIII NR. 12

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Purtați de valuri și de dans, la Budapesta
În Ungaria există două limbi române
Am umblat pe urmele lui Isus...

CALENDAR ORTODOX

25 martie, luni, (†) Buna Vestire (Blagoveștenia).

26 martie, marți, Soborul Arhanghelului Gavriil.

27 martie, miercuri, Sf. Mc. Matroana din Tesalonic.

28 martie, joi, Cuv. Ilarion cel Nou; Cuv. Ștefan, făcătorul de minuni.

29 martie, vineri, Cuv. Mc. Marcu, Ep. Aretuselor.

30 martie, sâmbătă, Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Prooroc Ioad; Sf. Evula.

31 martie, duminică, Sf. Mc. Ipatie, Ep. Gangrei; Sf. Acachie Mărt., Ep. Melitinei; Sf. Mc. Veniamin diac. Duminica a II-a din Post (a Sf. Grigorie Palama; Vindecarea Slăbănogului din Capernaum).

10 vorbe pe săptămână

ANSAMBLU – 1. Tot unitar rezultat din unirea unor elemente (de același gen); totalitate. 2. Colectiv de artiști. – Din fr. ensemble = ÖSSZESSÉG, VALAMINEK AZ EGÉSZE; EGYÜTTES**ARHAIC** – Care aparține sau este caracteristic unor vremuri extrem de îndepărtate din trecut. – Foarte vechi, ieșit de mult din uz. – Din fr. archaïque = ARCHAIKUS; ELAVULT**ATESTAT** – Act prin care se atestă ceva (mai ales certificat sau diplomă de studii). – Din germ. Attestat = BIZONYÍTVÁNY, TANÚSÍTVÁNY**LINGVISTICĂ** – Știință care studiază limba și legile ei de dezvoltare. – Din fr. linguistique = NYELVÉSZET, NYELVTUDOMÁNY**MANUAL** – Carte care cuprinde noțiunile de bază ale unei științe, ale unei arte sau ale unei îndeletniciri practice; spec. carte de școală. – Care este făcut cu mâna; de mână. – Din fr. manuel. Cf. lat. manualis, it. manuale = TANKÖNYV; KÉZI, KÉZZEL VÉGZETT**ORIGINAL** – Care constituie întâiul exemplar, care a servit sau poate servi drept bază pentru copii, reproduceri sau multiplicări; care a fost produs pentru prima oară într-o anumită formă. – În original = în forma primară, necopiat; în limba în care a fost scris, netradus. – Din lat. originalis, fr. original = EGYÉNI, EREDETI – A nu se confunda cu **ORIGINAR** (Care este de loc din..., care își are obârșia în... – Din fr. originaire, lat. originarius) = SZÜLETÉSŰ, VALAHOVÁ VALÓ**RĂSUNET** – 1. Sunet puternic (prelungit prin ecou); zgomot. – Ecou. 2. Fig. Impresia puternică pe care o face un lucru asupra oamenilor, interes profund și larg pe care îl deșteaptă un eveniment = ZÜGÁS, ZENGÉS; VISSZHANG**STANDARD** – Normă sau ansamblu de norme care reglementează calitatea, caracteristicile, forma etc. unui produs; document în care sunt consemnate aceste norme. – Lipsit de originalitate, făcut după un șablon; comun. – Din fr., engl. standard = SZABVÁNY**VERS** – Unitate prozodică elementară, alcătuită dintr-unul sau mai multe cuvinte, potrivit unei scheme și determinată fie de cantitatea silabelor, fie de accent, fie de numărul silabelor; fiecare dintre rândurile care alcătuiesc strofele unei poezii – Din fr. vers, lat. versus = VERSSOR

București

Se pot înainta proiecte la DRP

Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (DPRRP)/Ministerul Afacerilor Externe anunță deschiderea sesiunii de finanțare pentru anul 2013.

DPRRP organizează în perioada 12 martie 2013 – 3 aprilie 2013 sesiunea de depunere a cererilor de finanțare pentru proiectele destinate sprijinirii activității românilor de pretutindeni.

Solicitanții (asociațiile, fundațiile, organizațiile, instituțiile sau persoanele fizice și juridice reprezentative aparținând comunităților românești de pretutindeni din afara granițelor) sunt invitați să depună cererile de finanțare fie personal, fie prin corespondență recomandată sau curier la sediul Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, B-dul. Primăverii, nr.

22, sector 1, cod poștal 011972, București, România.

Cererile de finanțare trebuie să respecte coordonatele stabilite de Ghidul de finanțare publicat pe pagina de internet a DPRRP (www.dprp.gov.ro), precum și termenul limită de depunere: **3 aprilie 2013** (data poștei). Cererile trimise după această dată nu sunt eligibile.

Anunțul privind rezultatul selecției de proiecte și respectiv, lista beneficiarilor finanțărilor nerambursabile, va fi publicat pe pagina de internet a DPRRP, www.dprp.gov.ro, după data de 15 aprilie 2013.

Trimiteți-ne pozele Dvs. hazlii!

Dragi cititori, dacă aveți și Dvs. poze hazlii, care ar putea intra în rubrica „Poza săptămânii”, puteți să ni le trimiteți pe adresa: foaia@foaia.hu.

Budapesta

Câți români trăiesc în Ungaria

Oficiul Central de Statistică va publica, pe 28 martie, datele definitive ale recensământului din 2011, din Ungaria. Vom putea afla mai multe date demografice, de exemplu unele referitoare la vârsta, genul sau starea civilă a populației, dar și un lucru important pentru minorități: vom afla și cifrele legate de naționalitatea sau religia cetățenilor din această țară. Recensământul din octombrie 2011 a cuprins și întrebări referitoare la naționalitatea, limba maternă, la identitatea asumată și la limba vorbită a celor chestionați. Conform datelor recensământului din 2001, numărul românilor trăitori în Ungaria este de 7995 de persoane, dintre care aproximativ jumătate s-au născut în Ungaria. T. Boca

Telefonul redacției:
661463-152

Poza săptămânii

– Dragă domnule vânzător, cât costă un kil de jumări?

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Bal românesc la Budapesta
(foto: Gabriela Elekes)

Purtați de valuri și de dans, la Budapesta

Cea de-a VII-a ediție a balului românilor din Budapesta a avut loc pe 9 martie, în elegantul Hotel Gellért din Budapesta, pe malul Dunării. Tradiția organizării balului românesc în Capitala Ungară a fost reînviată în anul 2007 de Asociația Femeilor Ortodoxe și de Parohia Ortodoxă Română din Budapesta. La organizarea acestei frumoase întâlniri au contribuit și autoguvernările românești din sectorul VII și XI din Budapesta, precum Biblioteca Județeană din Oradea, prin directoarea *Ligia Mirișan* și Asociația Femeilor Ortodoxe Române din Oradea, prin doamna *Viorica Cherteș*.

Dacă participanții de la balurile românești din Budapesta au avut prilejul de-a lungul anilor să se bucure de dans popular românesc din regiunea Bihorului și de soliști de înaltă ținută, pentru cea de-a VII-a ediție a balului organizatorii s-au gândit să prezinte, în premieră absolută, un program de dansuri populare românești susținut de grupul de copii care participă în fiecare sâmbătă la lecțiile de dans, ținute în clădirea din Curțile Gojdu, unde funcționează și Capela Ortodoxă Română. Copiii sunt instruiți de doi membri ai Ansamblului de dansuri „Cerbul de aur” din Budapesta, *Lakatos András* și *Emilia Abe*. Acompanied de muzica de petrecere a fost asigurată de o formație orădeană. O altă surpriză a serii a fost apariția pe scenă a cuplului de dansatori *Ferenc Tímea* și *Bodor Martin*, câștigători ai numeroase premii în Europa, care au valsat cu grație și eleganță.

Un bal al familiilor românești

„La început am sperat că vom avea o acțiune fru-

Ambasador Victor Micula și organizatoarea Gabriela Elekes

moasă și cred că faptul că am ajuns la cea de-a VII-a ediție demonstrează acest lucru. Ne-am străduit de la an la an să unim în jurul acestei acțiuni comunitatea românească și anul acesta trebuie să spun că am ajuns la un număr record de participanți, 120, din care 18 sunt copii. Pentru balul de la Budapesta este specific faptul că vin și familiile și își aduc și copiii, care au astfel ocazia să guste din atmosfera românească. Pentru acest an ne-am pregătit cu o surpriză: de anul trecut a pornit un curs de dansuri populare românești pentru copii între 7-12 ani, iar ei astăzi au avut prima ieșire în lume, ca să zic așa. Costumele populare ale copii-

lor am reușit să le închiriem de la o școală din Oradea, dar sperăm ca în curând să avem și noi costumele noastre. La bal vin, în primul rând, români din comunitatea românească, prietenii lor români născuți în Ungaria, din Cenad sau Micherechi, care sunt budapestani deja de mulți ani, români din România care s-au stabilit la Budapesta, dar și membrii corpului diplomatic din capitală. Faptul că sunt și copii înseamnă că această comunitate are viitor și avem pentru ce să ne luptăm și să muncim”, a mărturisit organizatoarea *Gabriela Enea Elekes*, președinta Asociației Femeilor Ortodoxe și a Autoguvernării Românești din sectorul XI al Budapestei.

Pe valurile Dunării

„Locația balului este de o valoare istorică deosebită, lângă Dunăre, Dunărea care ne leagă pe toți cei din această zonă a Europei și care este nu numai o cale de comunicație și o cale de legături economice între țările riverane, dar este și un element cultural care ne unește pe toți. Dunărea și-a pus amprenta în cultura tuturor țărilor riverane, ceea ce ne face să privim spre acest fluviu ca spre un creuzet din această zonă. Și întotdeauna când ești lângă Dunăre ești purtat de valuri și de dans.

(Cont. în pag. a 12-a)

EDITORIAL

În Ungaria există două limbi române

Deja de peste 10 ani, în Ungaria se poate obține atestat de stat din două limbi române: din limba română standard și din limba băiașă. Este vorba despre aceeași limbă cu puține diferențe gramaticale. Prima mai modernă, ultima mai arhaică. Cam așa cum este graiul din Micherechi, Chitighaz sau Cenadul Unguresc. Actualitatea subiectului o dă recenta apariție a programei-cadru pentru școlile de naționalitate, printre care și pentru limba băiașă (sau beiașă, cum se spune în Ungaria). Diferența între programele-cadru pentru români și pentru băieși este că elevii români învață limba română standard și creațiile literaturii române (din România și foarte puține creații ale scriitorilor români din Ungaria), iar elevii băieși învață numai să vorbească băieșește, să scrie băieșește (vorbe românești scrise cu literele abecedarului unguresc, păstrând totuși literele „ă” și „î”) și să cunoască operele scriitorilor, poetilor băieși din Ungaria. Până în anul 1990, limba băieșilor din Ungaria nu avea o variantă scrisă, ea era doar vorbită în satele de băieși, standardizarea ei a început după schimbarea de sistem, când Guvernul de la Budapesta a acordat bani și a creat instituții speciale pentru „facerea” acestei limbi noi.

Ungurii susțin: „băieșii nu înțeleg limba română standard”. Nu știm dacă politicienii sau lingviștii din Ungaria au cerut înainte de standardizarea limbii băiașe și părerea Academiei Române sau a lingviștilor din România. Avem o presimțire. Că nu. Că nici prin cap nu le-a trecut. Acum câțiva ani, am avut ocazia să-i iau un interviu unei colege, tot jurnalistă, de origine băiașă. Ne-am înțeles perfect. Un singur cuvânt m-a pus pe gânduri, dar din context repede mi-am dat seama despre ce este vorba. Vorba și la băieși este tot vorbă, dar ei la vorbire zic „szfát(ij)estyé”, adică sfătuiește. Ca româncă născută în Ungaria, la Micherechi, când am ajuns prima dată în Moldova sau în Banat, cu nimic nu am înțeles mai bine graiul vorbit acolo decât cum m-am înțeles cu colega mea băiașă. Poate chiar mai greu.

Dar cine sunt băieșii și de ce este limba vorbită de ei româna? Băieșii sunt un grup de țigani care trăiesc, în primul rând, în sudul Transdanubiei (Dincolo de Dunăre), și care, se presupune că s-au stabilit în acele zone pe la sfârșitul secolului al 19-lea, venind din România. Limba băiașă este o română arhaică, păstrată într-o formă originală dinainte de reforma limbii române. Băieșii nu se declară, nu se simt români, ci își spun țigani.

Am văzut odată un filmuleț, realizat la o grădiniță unde majoritatea copiilor veneau din familii băieșe. Se vorbea mai bine românește (educatoarea zicea că ea vorbește băieșește) decât în grădinițele noastre, ale românilor din Ungaria. (Nu dau nume de localități, pentru că oricum și fără asta o să vrea unii să mă ardă pe rug.) La „ovoda” copiilor băieși eu, cu româna mea, am înțeles perfect ce se vorbește acolo.

Vă rog să verificați și dumneavoastră dacă înțelegeți limba băiașă, prin primul vers al Imnului băieșilor, așa cum este el transcris în manualul de limbă băiașă: „Pădure vergy, pădure vergy, / Nuroku vinyé, nuroku merzsje, / Gindu bátyé bubujestyé, / Lume, cara misjunyestyé” (sau mai pe românește: „Pădură verde, pădură verde, / Nurocu vine, nurocu merge, / Gându bate, bubuieste, / Lumă, cara minșunește”).

Vă puteți convinge singuri că între cele două limbi cât de minime sunt diferențele. Cam la fel ca între limba română standard și româna vorbită de românii (vlahii) din Valea Timocului sau românii din Maramureș sau românii din Bucovina. Dacă toți lingviștii din țările Europei, în care trăiesc oameni vorbitori de limbă română, s-ar apuca să facă gramatici și să creeze limbi noi, după bunul lor plac, câte limbi române ar exista în lume? Bună dimineața, Academie Română! Până nu va deveni și vlahă sau bucovineana o limbă separată, standardizată, cu acte în regulă. Că limba moldovenească și limba băiașă există deja.

Eva Șimon

Sponsorii balului

Dirrecția pentru Cultură Bihor, director Lucian Silaghi; Autoguvernarea Românească a sectorului XI din Budapesta; Mózes Károly, proprietarul firmei „Active Office” din Budapesta; Simó Klára de la salonul de optică „Opti Sile” din Budapesta; Costumele dansatorilor au fost primite de la Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din Oradea, prin bunăvoința directorului Mircea Pop și a profesorului Iosif Româniac.

Am umblat pe urmele lui Isus

Experiențele unui călător în Israel

La inițiativa organizației misionare penticostale din Bichiș, un grup de 42 de persoane a făcut o călătorie în Israel, în perioada 19-23 februarie. Grupul a fost alcătuit din câțiva micherecheni, julani, chitighăzeni, bichișeni și din alte localități din Ungaria. Cunoașterea ținutului Galileea a Țării Sfinte a oferit o experiență deosebită pentru participanți. Programul bogat al celor patru zile a asigurat vizitarea multor locuri importante din punct de vedere biblic. Pe lângă priveliștea splendidă a munților, văilor, peșterilor, mărilor, grădinilor și palmierilor, creștinii au avut posibilitatea de a se hrăni și spiritual.

Orașele Tel-Aviv și Ierusalim, fiind în mare siguranță, sunt scutite de tensiuni pentru turiști. La fața locului, doar de la ghidul nostru evreu, născut în România, am aflat despre luptele, problemele politice și religioase, dar și soldații și femeile soldați înarmați care umblau printre oameni ne-au convins despre

apărarea serioasă a ordinii publice.

Țara Sfântă este țara mult iubită de pelerinii creștini, turiștii și comercianții necreștini, unde pentru 1 dolar se vinde orice: sănătatea, pacea, încă și „mântuirea”... Printre formalitățile culturii fanatice ale Orientului Apropiat am admirat generozitatea lui Dumnezeu, curiozitățile naturale și am atins în realitate căile, apele, unde Domnul Isus a umblat în viața Lui pământească.

Pe parcursul excursiilor făcute pe jos și cu autocarul am ajuns de la Ierusalim până la Qumran, prin Valea Iordanului în Galileea, la Muntele Fericilor, în Capernaum, la Muntele Sionului și Muntele Tabor, la Muntele Carmel, în Tiberias, în Cezareea, în Tel-Aviv Yafo, la Marea Mediterană și Marea Moartă, precum și la Marea Galileii, cunoscută ca și Lacul Ghenezaret.

Zidurile Plângerii – „Pe zidurile tale, Ierusalime, am pus niște străjeri, cari nu vor tăcea nici odată, nici zi nici noapte! Voi care aduceți aminte Domnului de el, nu vă odihniți de loc! Și nu-l dați răgaz, până nu va așeza din nou Ierusalimul, și-l va face o laudă pe pământ.” (Isaia 62:6-7)

Grădina Ghetsimani – Apoi a mers puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, și S-a rugat, zicând: „Tată, dacă este cu putință, depărtează delă Mine paharul acesta! Totuși nu cum voiești Eu, ci cum voiești Tu.” (Matei 26:39)

Ierusalim – Când S-a apropiat de cetate și a văzut-o, Isus a plâns pentru ea. (Luca 19:41)

În Ierusalim, pe parcursul excursiei noastre de 4 kilometri pe jos, am avut posibilitatea să vizităm Muntele Măslinilor, Grădina Ghetsimani, Orașul lui David, Via Dolorosa, Golgota, Zidul Plângerii și multe alte locuri importante din punct de vedere istoric. Vremea din februarie, cele 25 de grade Celsius, au fost favorabile pentru grup, astfel ne-am străduit să mergem neclintii pe acele căi pietroase, prăfoase, care coboară în pantă și pare a fi fără sfârșit, pe care au mers de atâtea ori Domnul Isus și ucenicii Săi, cu 2000 de ani în urmă.

Ar fi prea lung să prezint toate stațiile pe unde am fost, cert este faptul că toate acestea se întipăresc în adâncul inimii omului și îl fac să cugete asupra concordanței între istoriografie și Sfânta Scriptură.

Căile pietroase aduc mai aproape de noi epoca Bibliei. Aici primesc o altă valoare textele biblice mult citite, devine realitate tot ceea ce până acum ne-am imaginat, despre care până acum am avut doar idei. Între copacii cu frunziș verde al Grădinii Ghetsimani s-a dat acel sărut al lui Iuda. Pe Muntele Măslinilor au fost martori ucenicii la înălțarea Domnului Isus la cer. Acesta este locul unde este așteptat să se reîntoarcă Mesia. Acesta este locul unde Isus a plâns asupra Ierusalimului.

Astăzi este o stradă obișnuită acel Munte al Sionului, care după Sfânta Scriptură este locul șederii lui Dumnezeu. Rândul fără sfârșit al bazarurilor pe Via Dolorosa ne amintesc de acele ceasuri când Isus

noi... în imaginația noastră am devenit martorii chinurilor Lui, L-am văzut cu ochii noștri spirituali, iar cu urechile am auzit glasul poporului.

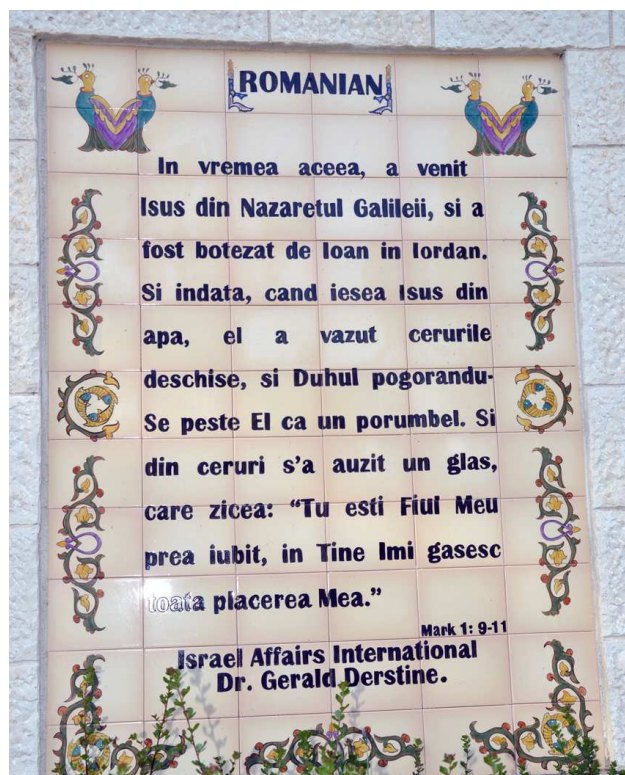
Azi, orașele pietroase aglomerate, coastele de munte și văile înverzite, deșertul pustiu și apa curată a Râului Iordan, peșterile neatinse, întâmplările mult pomenite din Biblie îi invită pe cei care vizitează țara să se reîntoarcă în aceste locuri sfinte, unde Isus s-a născut, a fost crescut ca și copil, a învățat ca și învățător, a murit pe cruce ca și Mesia și s-a înălțat la cer ca și Mântuitor. Acele ținuturi pot fi oricât de disprețuite sau dărmate, Cristos acolo a umblat și a vestit Împărăția Cerurilor.

Merită să experimentăm atmosfera Țării Sfinte și să spunem împreună cu profetul Isaia: *Israele, Eu nu te voi uita...*

Rita Pățcaș

Râul Iordan – În vremea aceea, a venit Isus din Nazaretul Galileii, și a fost botezat de Ioan în Iordan. (Marcu 1:9)

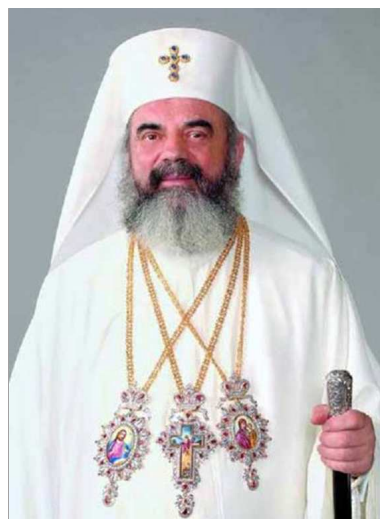
Mesajul Patriarhului României către Papa Francisc „Este foarte necesar să cooperăm”

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *PF Daniel*, a transmis un mesaj de felicitare *Papei Francisc*, cu ocazia alegerii sale ca Episcop al Romei și Suveran Pontif. „Este foarte necesar să cooperăm”, se arată în mesajul Patriarhului BOR.

Întâistătătorul BOR și-a exprimat de asemenea speranța ca noul Papa să susțină în continuare comunitatea de români ortodocși din Europa și în special pe cei din Italia.

În mesaj se mai arată: „Biserica Ortodoxă Română se alătură acestor momente de bucurie ale Bisericii Romano-Catolice, ca urmare a alegerii Sanctității Voastre ca Episcop al Romei și Papă. Suntem convingeți că valorile morale autentice, bazate pe credința bimilenară creștină, vor continua să aibă un loc central în activitatea Sanctității Voastre ca Primat al Bisericii Romano-Catolice, având în vedere lucrarea pastorală pe care Sanctitatea Voastră ați întreprins-o deja în Argentina. Această misiune este o prioritate și în Biserica noastră Ortodoxă. De aceea, în acest context, este foarte necesar să cooperăm, pentru a realiza so-

lidaritate cu cei care suferă cel mai mult de pe urma crizei economice și spirituale a societății contemporane, pentru a da o mărturie creștină comună în lume, în spiritul iubirii milostive a Domnului nostru Iisus Hristos.”

Întâlnire de lucru și slujbă la Aletea

Vineri, 8 martie, PS Părinte *Siluan*, Episcopul românilor din Ungaria, însoțit de pr. arhimandrit *Calinic Covaci* și de părintele paroh *Alexandru Șereș*, a avut o întâlnire de lucru la Primăria din Aletea, cu primarul *Pluhár László* și vice-notarul *Seeberger Kitti*. Întâlnirea a vizat rezolvarea unor probleme legate de lucrări de restaurare necesare la imobilul care adăpostește Capela ortodoxă românească din Aletea, dar și la gardul de la grădina casei parohiale. Ca și cu alte ocazii, conducătorii primăriei din Aletea și-au arătat și de această dată disponibilitatea de a acorda sprijin comunității românești din această localitate, atât prin echipa de lucru a primăriei, cât și prin pregătirea unor proiecte în acest sens, care vor fi înaintate în viitor, precum și prin solicitarea unui sprijin, sub forma unor ma-

teriale de lucru, din partea unor primării ale localităților înfrățite din România, pentru rezolvarea acestor probleme, informează biroul de presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Pe 24 februarie, în Duminica Vameșului și Fariseului, la capela din Aletea s-a ținut o Liturghie Arhierască, săvârșită de PS Episcop *Siluan* împreună cu pr. paroh *Alexandru Șereș*.

Pe scurt...

SEGHEDIN

Joi, 21 martie, Teatrul Român de Amatori de la Liceul „N. Bălcescu” din Julia a fost invitat în studioul de televiziune al emisiunii în limba română „Ecranul nostru” de la Seghedin pentru înregistrarea piesei de teatru „Cămila” (adaptare după *Dumitru Solomon*). Așadar, piesa care vorbește despre prietenia adevărată, despre speranța omului de a crede în ceva, cu toată puterea, chiar și într-o cămilă, va putea fi urmărită și pe micile ecrane în cursul lunii aprilie.

JULA

În perioada 21-23 martie, 34 de cadre didactice de la școlile generale din Micherechi, Chitighaz, Aletea, Julia și Bătașnia se află la Arad, pentru a se specializa în predarea diferitelor materii în limba română. Cursurile de acreditare sunt realizate pe baza protocolului de colaborare al ATRU cu Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad.

JULA

Etapă orală a concursului național OKTV la limba și literatură română se desfășoară pe 22 martie, la sediul ATRU din Julia. Elevii din clasa a XI-a: *Suzana Roșu, Jenifer Iuhás, Adriana Somogyi, Cintia Hodișan, Marc Puha* și *Nicoleta Bogyó* sunt pregătite de profesoara *Elena Olteanu*, iar profesoara pregătitoare a concurenței *Alexandra Fodor* este *Stela Nicula Machhour*.

MICHERECHI

Pe 27 martie, direcțiunea școlii generale din Micherechi organizează a XI-a ediție a concursului de povestire „Vasile Gurzău”. Concursul se adresează copiilor de toate vârstele. Concursul se va desfășura la Căminul cultural, dimineața, de la ora 10.00.

CRĂSTOR

S-a schimbat data sărbătorii hramului la Capela ortodoxă din Crăstor, care inițial trebuia să aibă loc pe 25 martie. Astfel, evenimentul va avea loc pe 31 martie, cu începere la ora 10.00. Sfânta Liturghie Arhierască va fi săvârșită de Preasfințitul Episcop *Siluan*, împreună cu preotul paroh *Alexandru Șereș* și cu alți slujitori de la Centrul Eparhial din Julia.

FOAIA FOAIA FOAIA
românească românească românească

<http://www.foaia.hu>

FOAIA FOAIA FOAIA
românească românească românească

Congresul Internațional al Jurnaliștilor Români

Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români organizează a patra ediție a Congresului Internațional al Jurnaliștilor Români, eveniment organizat sub genericul Europa – Manipulare – Minoritate. Întâlnirea va avea loc la Hotelul Lepenski Vir din localitatea Donji Milanovat – Serbia, în perioada 5-7 aprilie.

Temele principale incluse în programul dezbaterii sunt: crearea unui sistem coordonat și rapid de

reacție în chestiuni care vizează încălcarea drepturilor minorității românești, profesionalizarea presei de limbă română din afara granițelor, identificarea unor soluții de finanțare, autofinanțare pentru presa din comunitățile românești. Evenimentul este organizat cu sprijinul Institutului Cultural Român, al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni și al Consiliului Județean Cluj.

A.B.

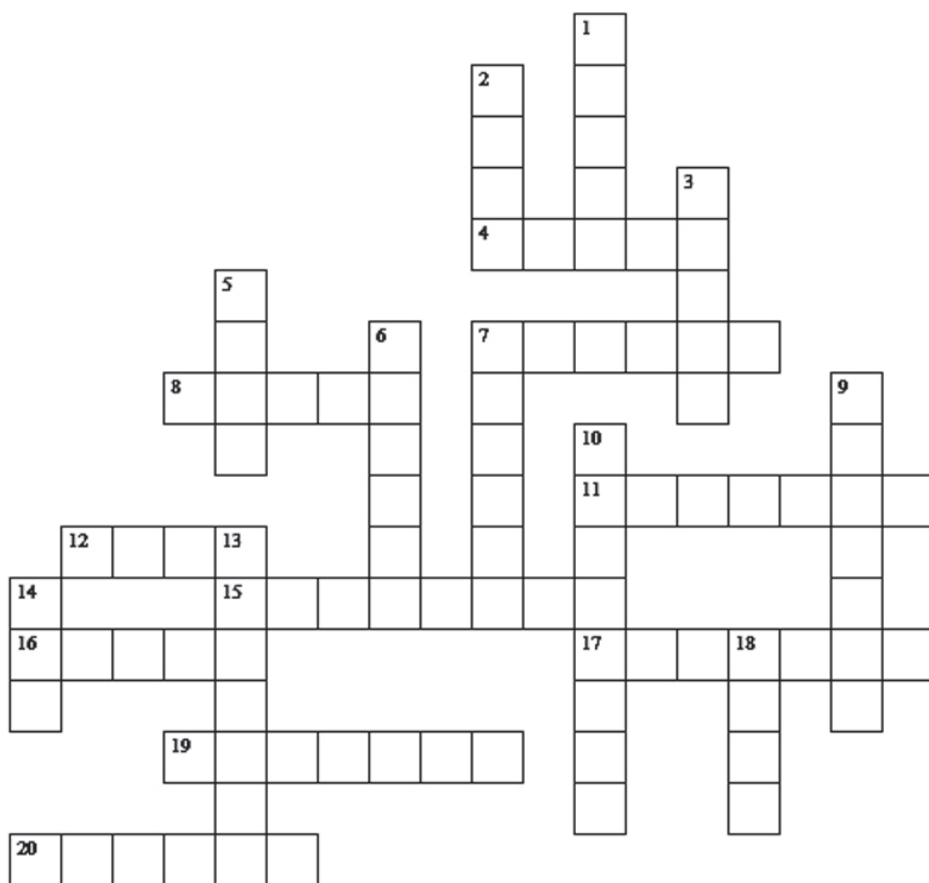
Flori de primăvară, pentru copii

Pentru flori aveți nevoie de coli de spumă roșie, galbenă și verde, paie de băut verzi, un adeziv puternic (sau pistolul de lipit la narcisă și la atașat frunzele.)

Pentru lalea se decupează din coala de spumă cele două părți și se îmbină ca în imagine (la una din părți se decupează o fantă în partea de jos, iar la cealaltă în partea de sus). Se fixează cu adeziv dacă nu stă chiar bine. Se ia paiul de băut și i se fac în partea de sus patru tăieturi în care veți introduce laleaua. Fixați cu adeziv sau cu pistolul de lipit. Decupați frunzele și atașați-le de pai. Dacă doriți să înfigeți laleaua în burete floral sau în polistiren, introduceți în pai un băț de frigăruie. Pentru narcisă se decupează floarea după un tipar, apoi se decupează, cu un foarfece zimțat, o fâșie din spumă galbenă. Între zimți se mai intervine cu foarfeca pentru a adânci despicătura. Se rulează fâșia și se lipește în mijlocul floării. Paiul de băut se taie la vârf în fâșii care se presează spre exterior pentru a putea fi lipite de spatele narcisei. Se decupează și se atașează frunzele.

Cunoștințe generale

Orizontal:

- 4. Scrii cu ea pe tablă sau pe trotuar
- 7. Vegetală de culoarea portocalei
- 8. Mama puilor
- 11. Oprește în stații să ia oamenii
- 12. Formă geometrică rotundă
- 15. Suflă în ea pe tort
- 16. Se transformă în fluturaș
- 17. Închide cămașa

- 19. Fruct mic roșu delicios și din care câteodată copii fac cercei
- 20. O clădire mare în care trăiesc prințese

Vertical:

- 1. Se face din făină și se coace în cuptor
- 2. Loc cu acrobați și clovni
- 3. Culoarea ciocolatei
- 5. Știe ce oră este
- 6. Animal care are co-

coașe pentru depozitarea apei

7. Obiect cu roți, motor și volan

9. Insectă cu aripi multicolore

10. Arată zilele și lunile anului

13. Loc care are acoperiș pereți și ușă

14. Construcție peste apă

18. Prăjitură cu lumânări de suflat

Colorați!

Știați că?

- ◆ În 24 de ore, plămânii sunt traversați de 10.000 de litri de aer și de 800 de litri de sânge.
- ◆ Un om respiră cam 174 milioane de litri de aer de-a lungul vieții.
- ◆ Pe parcursul unei vieți de 70 de ani, inima unui om bate de 3 miliarde de ori.
- ◆ Inima pompează în organism cam 5 litri de sânge pe minut. În 70 de ani de viață, inima pompează cam 180.000 tone de sânge.
- ◆ Unghiile cresc în medie cu 0,5 mm pe săptămână.
- ◆ Firul de păr crește cu circa 1,3 centimetri pe lună și are o durată de viață de aproximativ 3 ani.
- ◆ Nou-născutul, după câteva zile de la naștere, își va recunoaște mama după miros.
- ◆ De la 30 de ani, oamenii încep să scadă în înălțime.

Curiozități despre România

Sunt atâtea locuri și lucruri neexplorate integral și nepromovate, încât părerea de rău este mare, pentru că oamenii nu știu cât de interesante sunt acestea. Sperăm că aceste curiozități despre România vă vor face curioși!

☞ Cea mai lungă peșteră din România este, mai nou, Peștera Humpleu de lângă Cluj și se pare că i-a luat locul Peșterii Vântului din Bihor.

☞ Cea mai veche localitate din România, atestată în jurul anului 130 d. Hr. este Roșia Montană.

☞ Cel mai adânc lac din România, Lacul Zănoaga, are numai 29 metri adâncime.

☞ România are o mare poiană cu narcise și se găsește în județul Alba.

☞ România are cea mai mare suprafață de pădure naturală din Europa.

☞ Singura floare carnivoră din România, numită „Roua cerului” se află în Tinovul Mohos, județul Harghita.

☞ În Delta Dunării există păduri de nisip, precum cea din Pădurea Letea.

☞ Catastrofa de la Ciurea de la 1 ianuarie 1917, a fost cel mai grav accident feroviar din România, cu peste 1.000 de morți.

☞ Cea mai veche tipăritură din colecțiile Bibliotecii Documentare din Zalău este un exemplar din Platynnae et Volaterrani Vitae Pontif [icorum], carte apărută la Veneția, în 1513 (exceptând incunabulul).

☞ Cu o lungime de 4.369,5 m, Tunelul Teliu de pe calea ferată Hărman – Întorsura Buzăului, este cel mai lung tunel de cale ferată din România.

☞ Telegrafal Român, înființat în 1853 la Sibiu, este cea mai longevivă publicație din România.

☞ Zimbrul și Vulturul a fost un ziar apărut în secolul XIX în Moldova, iar un exemplar al acestuia a ajuns să fie cel mai scump ziar din lume.

☞ Desenele rupestre, din peștera de la Cuciulat – județul Sălaj (10000 – 7000 î. Chr.), sunt unice pe teritoriul României și sunt primele manifestări de acest gen, din sud-estul Europei.

☞ Cea mai veche fortificație, datată în neolitic (4800-4500 îen), constituită din două șanțuri concentrice, a fost descoperită la Zalău.

☞ Singura așezare din epoca bronzului, de pe teritoriul României, cercetată integral, este cea de la Recea.

☞ Cea mai întinsă așezare dacică fortificată din România, din secolul I d. Chr., a fost descoperită pe Măgura Moigradului.

☞ Cele mai vechi piese de plastică mică descoperite în județul Sălaj au peste 4000 de ani, din epoca neoliticului, și sunt idoli mici, reprezentând oameni și animale.

☞ Complexul monastic Hurezi din satul Romanii de Jos, județul Vâlcea, este cel mai mare ansamblu de arhitectură medievală păstrat în Țara Românească, ctitorie a domnitorului Constantin Brâncoveanu.

Ziua porților deschise la școala din Jula

Copii curioși să vadă cum e viața de elev și părinți aflați în cautarea instituției potrivite pentru odraslele lor au fost așteptați la școala generală „N. Bălcescu” din Jula, care și-a deschis larg porțile pentru vizitatori.

Martți, 11 martie, cei peste o sută de elevi ai școlii generale, alături de cadrele didactice au primit vizitatorii. Copiii din grupele mari ale grădinițelor, au privit cu ochi mari sălile de clasă, curioși să descopere locul unde vor învăța de la toamnă. Cei mai mici au avut posibilitatea să cunoască copiii și cadrele didactice ale școlii, dar și să viziteze sălile de clasă. Părinții au primit informații despre oferta și avantajele școlii de la directoarea adjunctă Ana Radici Repisky,

care a stat la dispoziția vizitatorilor răspunzând la întrebări. Înscrierea la școala generală se va face în zilele de 8-9 aprilie, între orele 8.00-16.00, la secretariatul școlii. Trecând pe la școală, i-am surprins la ora de română și matematică, unde învățătoarea Eva Pătaș Sabău și Zorica Bordaș i-au introdus pe copii în lumea literelor și numerelor.

A. Cioca

Bal mascat pentru liceeni

La Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula, pe 12 martie, s-a organizat Balul mascat. Toți au așteptat cu nerăbdare acest eveniment de săptămâni întregi. Fiecare clasă a avut idei originale și de neîntâlnit până acum. Doar diriginții claselor știau ce se va întâmpla. Pentru toți ceilalți, seara a fost o surpriză plăcută.

Evenimentul a început de la ora 18.30, pe când sala era plină cu spectatori. Prezentatorii au fost: *Daniel Repisky*, elev de clasă a 12-a (Primarul elevilor din Jula), și *Ágnes Tóth*, elevă de clasă a 10-a B. Ei ne-au informat despre programul serii.

Prima clasă care a defilat a fost clasă a 9-a B, cu un show de lumini speciale, unde în toată sala s-a luat lumina și a fost cel mai

creativ și pasionant, pentru că elevii erau îmbrăcați cu „neoane”. Această reprezentație a fost specialitatea serii. După aceasta a urmat clasă a 9-a A, unde băieții s-au deghizat în majorete iar fetele în jucători de fotbal american, unde au prezentat o zi obositoare și grea de antrenament. Ambele clase de a 10-a au făcut o producție „Bal mascat la grădiniță”, unde toți au avut costume amuzante.

Câțiva dintre băieții din clasă a 11-a B s-au îmbrăcat în haine de babe, au dansat, și ne-am distrat de minune, iar fetele au dansat un „cancan”. Clasa a 11-a A ne-a prezentat mășina timpului. „Ne-au dus” într-o călătorie de la indieni la evul mediu, de la anii retro și '70 și până în pre-

zent la „Harlem Shake”. Băieții din clasă a 12-a au înscenat bietul actor din Germania câștigarea premiului Oscar, unde a fost asaltat de un fan al altui superstar, iar fetele le-au dat tinerețea profesorilor de astăzi făcându-și măști cu fața profesorilor și dansând dinamic și energetic pe muzica „Gangnam Style”.

La sfârșitul programului, fiecare clasă a primit câte-un premiu, un tort de fructe. Am mâncat pe săturate, dar cu aceasta nu s-a sfârșit seara, pentru că a urmat discoteca.

Nouă ne-a plăcut extraordinar de mult, ne-am distrat până la epuizare, și sperăm că și la anul va fi la fel de distractiv.

Diana Bogdan
și Carina Iuhas

Portrete românești

Onisifor Ghibu, un mare luptător
pentru școlile și drepturile
românilor

Onisifor Ghibu a fost un profesor român de pedagogie, membru al Academiei Române și politician, luptător pentru drepturile și unitatea poporului român, unul dintre participanții importanți la realizarea Marii Uniri de la 1918. El a contribuit în mare măsură la punerea bazelor învățământului superior românesc din Transilvania și din Basarabia.

Onisifor Ghibu s-a născut pe 31 mai 1883, în Săliștea Sibiului, localitate care a dat șase academicieni. Studiile universitare le face la Institutul teologic andreian Sibiu, apoi și le desăvârșește la Universitatea din București, la Budapesta, Strasbourg și Jena, în acest din urmă oraș universitar trecându-și și doctoratul în filosofie, pedagogie și în istorie universală (1909). A lăsat în urma lui o operă copioasă: a tipărit în timpul vieții peste 100 de titluri de cărți și broșuri, pe teme de pedagogie, educație, religie. El s-a ocupat de organizarea și susținerea a peste 3.000 de școli românești din Ardeal, înainte de Marea Unire. Ca apoi, în 1919, să preia și să reorganizeze Universitatea din Cluj, al cărei profesor a devenit.

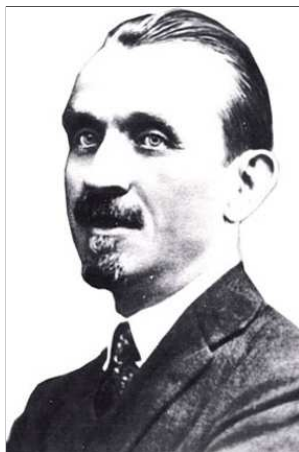
Este numit inspector școlar primar ortodox pentru școlile din Transilvania (1910–1914), fiind totodată și profesor de pedagogie la Institutul teologic din Sibiu (1910–1912). Refugiat în București între anii 1914 și 1916, colaborează cu Octavian Goga, Vasile Lucaci și cu alți refugiați ardeleni la o campanie intensă pentru intrarea României în război alături de Antantă împotriva Austro-Ungariei. Pentru activitatea intensă pe această linie, Onisifor Ghibu a fost condamnat în 1915, în contumacie, de Curtea Militară Maghiară din Cluj, la moarte. După ocuparea Bucureștiului în toamna anului 1916, Onisifor Ghibu se refugiază la Iași cu soția și cei trei copii (cel mai mare de 4 ani), iar din martie 1917 la Chișinău, unde devine motorul acțiunii revoluționare basarabene din 1917–19.

Onisifor Ghibu a avut un rol hotărâtor și în modernizarea vieții culturale, de

învățământ și a celei politice din Basarabia, pe atunci provincie românească, de care răspundea în conducerea ASTRA. Astfel că el a înființat acolo, în anii 1926–1927, „Astra Basarabeană” și i-a expus primul ministru de atunci, Alexandru Averescu, problemele Basarabiei.

Onisifor Ghibu a susținut ideea înființării unui institut superior de agricultură la Chișinău. El a plecat de la constatarea că institutul cu acest profil din Iași era frecventat de studenți care erau, în proporție de 95%, din Basarabia. Demersul său a venit în contextul în care autoritățile locale din Chișinău insistau pentru înființarea unei facultăți de teologie ortodoxă. Însă Onisifor Ghibu a recomandat să fie lăsată teologia pe planul doi al priorităților. În pleoara sa pentru o universitate care să includă un institut de agronomie la Chișinău a adus și un alt argument forte: „Rușii au creat Republica Moldovenească bolșevică, dincolo de Nistru, iar noi trebuie să răspundem printr-o instituție puternică, care să impună și celor aproape un milion de frați rămași sub «sugestile» celui mai periculos dintre vecini”.

De altfel, este semnificativ cum semna Onisifor Ghibu scrisorile sale către autoritățile române: „pro-

fesor la universitatea din Cluj, comisar general al ASTREI pentru Basarabia, directorul ziarelor România Nouă și Cuvânt moldovenesc din Chișinău, senator de Orhei”. Aceasta nu dintr-o vanitate sau megalomanie, ci pentru a atesta răspunderile pe care și le-a asumat și cu care a fost încredințat.

Și tot el este omul care a dus la Chișinău și prima tipografie românească care a permis trecerea, treptată, la grafia latină. De asemenea, împreună cu fiul său, Octavian O. Ghibu, au dus cărți în limba română și au pus bazele unei biblioteci publice românești. Onisifor Ghibu a înființat și Partidul Național Moldovenesc, înainte de anul 1918, partid care a jucat un rol hotărâtor în procesul de unire cu regatul României.

În anul 1918 este numit secretar general al resortului de instrucție din Consiliul Dirigent, fiind ales și deputat în Marele Sfat al Transilvaniei. Cu acest prilej, realizează preluarea Universității din Cluj, propunând și înfăptuind organizarea ei pe baze românești (1919). Pentru ridicarea prestigiului noii instituții de învățământ superior, intervine și reușește să-l aducă în România pe marele savant Emil Racoviță, ajun-

tându-l să înființeze la Cluj primul institut de speologie din lume. În 1919, Onisifor Ghibu este numit ca profesor la noua universitate, fiind ales totodată membru corespondent al Academiei Române. În calitate sa de profesor, funcționează până în anul 1945.

Pentru activitatea sa permanent naționalistă, anti-revizionistă și antisovietică a avut de suferit tot restul vieții după instaurarea forțată a regimului comunist în România. A fost de la început „persona non grata”, toată bibliografia lui a fost blocată. Chiar din 1945, în timpul detenției – fără judecată – în lagărul de deținuți politici de la Caracal – a fost primul profesor pensionat forțat din Universitatea Clujeană, al cărei principal ctitor a fost în 1919. La Caracal, a fost deținut timp de 222 de zile.

În 1956, Onisifor Ghibu a trimis o scrisoare liderilor sovietici N.S. Hrușciov și N.I. Bulganin, cărora le-a cerut să revizuiască problema Basarabiei. Acest gest i-a adus cinci ani de închisoare efectuată la Făgăraș, cunoscută prin regimul aspru la care erau supuși deținuții.

În ciuda tuturor manevrelor dușmănoase, Onisifor Ghibu a fost inclus în Calendarul UNESCO internațional pe anul 1983, la centenarul nașterii sale, ceea ce a asigurat readucerea lui în actualitate, prin numeroase simpozioane, filme, emisiuni radio și TV etc.

Exclus complet din viața publică, a trăit izolat la Sibiu, până în 31 octombrie 1972, adică 27 de ani după „epurarea” sa. A continuat să scrie, lăsând la moarte sa zeci de mii de pagini

de manuscrise, în mare parte memorialistică. N-a încetat nici un moment lupta – întotdeauna argumentată, spre a fi greu condamnabilă – cu oficialitățile comuniste, fiind în fruntea „rezistenței intelectuale” din epocă, cu toată teroarea permanent desfășurată împotriva sa de terribila Securitate comunistă. E drept că, pe patul de moarte, Petru Groza, care avea, probabil, mustrări de conștiință, l-a amnistiat pe Onisifor Ghibu. Dar mizeriile materiale au continuat până aproape la moartea sa, intervenită în 31 octombrie 1972. A trăit aproape 90 de ani.

Profesorul Onisifor Ghibu a fost un adevărat om al școlii românești, un demn urmaș al lui Gheorghe Lazăr.

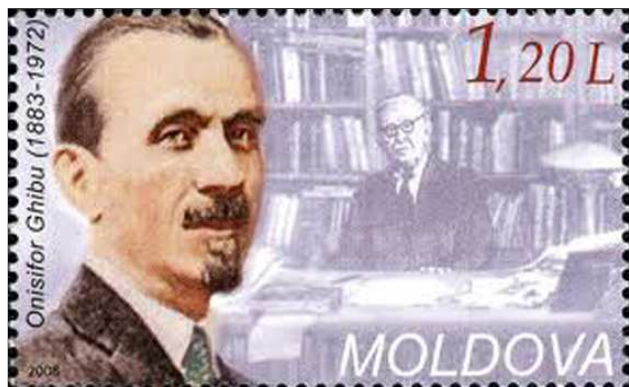
*

Într-o lucrare a sa despre școală și educație, Onisifor Ghibu scria în 1911 niște adevăruri, care până azi sunt actuale:

„Lucrul de căpetenie e ca învățătorul să nu moralizeze mult, căci aceasta de obicei îl plictisește pe copil și produce cel mult niște rezultate aparente, ci să-l înduplece prin exemplul său și prin o consecvență iubire de adevăr și de dreptate, care impune mai mult, decât sute de predici moralizatoare. Pe un învățător pătruns de astfel de sentimente, copiii să învețe nu numai să-l respecte și să-l iubească, ci și să-l asculte totdeauna și să se conducă și ei de sentimente de dreptate și adevăr.”

Din contra, pe un învățător nesincer și mincinos, fie el cât de isteț, copiii nu-l iubesc; în sufletul lor e un vecinic dezechilibru: aici educația morală nu-i cu putință; aici școala nu e o binefacere; întrânsa copiii nu pot învăța nici cinste, nici disciplină, nici ordine și nici curățenie. Totul ce se poate ajunge într-o astfel de școală e o fătărnicie, care, ce e drept, poate orbi pe un cercetător superficial, dar care în adevăratele ei rezultate nu e decât o simplă armă sunătoare.”

(ONISIFOR GHIBU, DESPRE EDUCATIE, 1911 – Ediție revăzută Casa Corpului Didactic, Oradea, 1995) E.ș.

Ordine
și disciplină

Domnul Hanț este de origine arădean, locuiește la Csanádpalota din anul 2003, unde și-a cumpărat o proprietate frumoasă, departe de tumultul și agitația urbană. Inginer mecanic de profesie, domnul Hanț, după ce a absolvit școala politehnică din Brașov, profilul automobile, reușește să se angajeze în Brașov la un birou de proiectare-planoare și planoare de rezistență, unde a lucrat aproximativ două decenii. După '92, când a părăsit această instituție, încearcă să se privatizeze, deschide și un magazin, la care renunță. Se decide să se mute în Ungaria, unde, în scurt timp, găsește o casă de care se îndrăgostește la prima vedere și se stabilește definitiv.

Ordine și disciplină – sunt cauzele pentru care și-a ales să-și petreacă restul zilelor în Csanádpalota, localitate din județul Csongrád. Domnul Hanț povestește ce povestește și îl surprind repetând: „Pentru nimic în lume n-aș mai merge înapoi!” O spune cu

Români care au ajuns „acasă”

Atrăși de casele ieftine și de liniștea de la sat, unii români din apropierea graniței cu Ungaria au profitat din plin de acest avantaj, mai ales cei care locuiesc în vestul țării, cu precădere în Arad, Oradea sau Timișoara. Astfel, sute de români de lângă frontieră au ajuns să zică rudelor sau prietenilor „acasă” arătând peste graniță. Foarte mulți și-au cumpărat în Ungaria case de vacanță, iar alții s-au mutat cu tot cu familia. Se știe că localitatea unde și-au cumpărat românii foarte multe proprietăți este Bătanía, dar există și alte localități de frontieră unde s-au stabilit români, de la Cenadul Unguresc până în Bihorul unguresc. La Csanádpalota în jur de 30 de case sunt în proprietatea românilor. Aici locuiește și interlocutorul nostru, *Ioan Hanț*, cu soția sa. Pe domnul Hanț l-am cunoscut în urmă cu mai bine de doi ani, când m-a căutat foarte interesat de problemele comunității noastre. Primul lui pas concret a fost un abonament la „Foaia românească”.

blică este disciplină, ordine, este curățenie peste tot, e curat și liniște. Se pare că aceste calități sunt apreciate și de alții, pentru că în ultimii zece ani foarte mulți timișoreni s-au mutat aici. Mulți ne întreabă: de ce tocmai Csanádpalota. Noi prima dată am încercat la Bătanía, la Dombegyháza, Macău și nu am găsit ce căutam. Întâmplător am găsit această casă unde locuim, iar când am venit să o vedem, din prima mi-a plăcut. Și casa e frumoasă, observați ce mare teren avem, curte, grădină, multă verdețură, pomi fructiferi, flori... Vara e o minune! Când am venit să o

vină să locuiască aici. Încep să fie tot mai mulți, pentru că fiecare mai aduce câte un prieten, cunoștință, rude...

Interesat
de comunitatea
românească

– După anul 2005, când ne-am mutat definitiv la Csanádpalota, am încercat să luăm contact cu comunitatea românească de aici. Primul lucru a fost că am căutat un preot care să ne sfințească casa. De la niște cunoștințe am aflat că există un preot român la Bătanía și așa am luat legătura cu părintele *Ilie Ciocan*. Prin părintele am ajuns și la un bal românesc la Bătanía, unde am văzut

un program foarte frumos, însă la acel eveniment am rămas surprins să constat că românii din Ungaria vorbesc foarte prost românește sau deloc. Prima dată nu am înțeles cum e asta, dar problema m-a frământat destul de tare. Am reușit la acea petrecere să fac rost și de un abonament la ziarul „Cronica”, care mi-a stărnit și mai multe semne de întrebare.

Dornici să găsim o comunitate românească și să aflăm mai multe despre românii din Ungaria, am ajuns la Cenadul Unguresc, unde mergem din când în când la biserică. Mi-am făcut abonament la „Foaie” și de atunci sunt un cititor fidel al revistei dumneavoastră. Fiindcă m-ați întrebat dacă participăm la acțiunile organizate de Autoguvernarea Românească de la Csanádpalota vă răspund categoric că nu. Dealtfel, nici nu știu cine sunt ei și nici nu am fost invitați niciodată. În schimb, mi-ar plăcea să cunosc mai multe persoane din Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria și să ajut într-un fel sau altul. De la ATRU am văzut destul și m-am convins. Deocamdată așa văd, că e o treabă perversă cum cumpără un stat niște conștiințe.

A.B.

bucurie, afișând o mână relaxată. Ne și explică de ce se simte atât de bine: „Localitatea e foarte aerisită și cu multă zonă verde. Aici nu te lasă să ai iarba netunsă. Este ordine și disciplină! Acest lucru îmi place foarte mult. Nu se poate compara cu ceea ce e la noi! Pe cât am fost de ostil înainte, pe atât de mult îmi place acum într-o localitate, într-o țară, unde este disciplină. Îmi place mult aici, în Ungaria”, a afirmat domnul Hanț.

Un centru
al timișorenilor

– Am considerat că aici totuși în administrația pu-

văd, am început, ca un copil, să număr copacii de la stradă și din grădină. Mi-a plăcut extraordinar de mult. Același lucru cred că au găsit aici și ceilalți, liniște, aer curat, casele sunt la un preț convenabil, mai ales că prin 2007–2008 oamenii încă aveau bani. La ora actuală sunt pe puțin 30 de case în proprietatea timișorenilor, despre care știm noi. Câțiva le folosesc pentru casă de vacanță, pentru că în România e la modă să ai casă de vacanță în Ungaria. Majoritatea le renovează, încearcă să-și rezolve actele și le pregătesc pentru ca după ieșirea la pensie să

Gică Hagi susține Naționala României în meciul cu Ungaria

Partida Ungaria-România, meci al Naționalei din preliminariile Campionatului Mondial de Fotbal 2014 se transmite în direct la TVR1, TVR HD și TVR+, în 22 martie. Reprezentativa de fotbal a României întâlnește Ungaria, începând cu ora 21.30, pe Stadionul „Puskás Ferenc” din Budapesta.

Gheorghe Hagi, simbol al echipei naționale a României, susține împreună cu TVR tricolorii în drumul lor spre Brazilia. Alături de Gică Hagi este și Natalia, membră a corului de copii

„Sunetul Muzicii”, care a interpretat Imnul României pentru filmarea promou-lui dedicat meciului de fotbal Ungaria-România.

Natalia Moise are 6 ani și, pe lângă cursurile de

canto pe care le face cu profesor-compozitor Cristina Manoliu Săvulescu, la Corul de copii „Sunetul Muzicii”, face și cursuri de pian, teorie muzicală și coregrafie.

„Vara nu dorm”, cel mai bun cântec pop în 2012

36 de artiști și trupe, 22 de piese și 11 albume au intrat în competiție pentru trofeele Premiilor Muzicale Radio România. Piesa „Vara nu dorm” (Connect-R) a fost desemnată cel mai bun cântec pop al anului 2012.

Premiul la categoria cel mai bun cântec pop-dance a fost câștigat de piesa „Dead man walking”, interpretat de Smiley.

Premiul pentru Cel mai bun cântec folk a fost acordat piesei „Printre lupi”,

interpretată de Zoia Alecu.

Premiul pentru cel mai bun cântec pop-rock a fost câștigat de piesa „O fată ca ea”, interpretată de formația Direcția 5.

Premiul pentru Cel mai bun mesaj este câștigat de piesa „Acasă”, interpretată de Keo și Mircea Baniciu.

Premiul Radio România Junior 2012 este câștigat de Mădălina Cernat.

Premiul pentru cel mai bun debut al anului 2012 i-a fost acordat lui Ștefan Stan.

Premiul de excelență i-a fost decernat artistei Angela Similea.

Concertul de gală prilejuit de cea de a XI-a decernare a Premiilor Muzicale Radio România a avut loc duminică seara, 17 martie, la Sala Radio, fiind transmis în direct pe Radio România Actualități, Radio România Internațional și TVR 1.

Cartea săptămânii

Radu Pavel Gheo: DEX-ul și sexul

Hotărât lucru, cu Radu Pavel Gheo nu-i de joacă! A pus ochii pe tot ce-i român, românesc, România și, după cele două cărți care l-au consacrat – „Adio, adio, patria mea, cu î din î, cu â din a” și „Românii e deștepti” –, iată-l luând la întrebări „DEX-ul și sexul”. O face cu umor, cu o ironie tonică, uneori tranșantă, cu vervă, inteligență și o inventivitate de zile mari.

„DEX-ul și sexul” este, cu tot titlul său provocator și ironia care explodează uneori în umor spumos, o carte despre bunul simț elementar și despre morală/ lipsa de morală a societății în care trăim. Radu Pavel Gheo trece cu talent de la registrul jucăuș în care abordează subiecte delicate precum lipsa cuvintelor „deochete” din Dicționarul explicativ al limbii române sau ambiguitatea involuntară a versurilor unui hit proletar. În subsidiar însă, toate textele, chiar și cele aparent frivole, ascund o morală. Cititorul poate alege să reflecteze asupra ei, după ce a savurat glazura de joc și parodie care face pasionantă lectura acestor cărți.

Cred că veți avea nevoie de mai puțin de treizeci de zile ca să descoperiți, în „DEX-ul și sexul”, un autor care scrie cu aceeași plăcere despre sex și despre țară, două subiecte inepuizabile, dătătoare de frisoane și de speranță... (Ovidiu Șimonca, ElleMan, 2005)

Întreaga carte este de

fapt un fel de stat la taclale îndelung cu cititorul, însă nu este în nici un caz lipsită de substanță. Teme grave alternează cu teme mai puțin serioase, toate scrise cu umor. Din această cauză, cartea poate fi citită dintr-o răsuflare, de la prima până la ultima pagină. (Székely Csaba, A Hét, 2005)

O colecție de articole și eseuri publicate inițial în „Dilema veche” și „Suplimentul de cultură”, în care mai toate clișeele sociale și culturale ale românilor sunt puse sub lupă, cu un umor neegalat decât de sarcasm... (Bogdan Perdivara, Evenimentul zilei, 2005)

Un joc inteligent, conceput cu umor, ironie și autoironie, joc ce se dorește interactiv, la capătul căruia firesc ar fi ca lectorul să vadă răpuse o sumă de prejudecăți ori clișee de esență tare ce ne poluează viața, ne propune Radu Pavel Gheo în cartea „DEX-ul și sexul”. (Mircea Morariu, Familia, 2006)

Aniversare inedită la Oradea

Dirjecția Județeană pentru Cultură Bihor a marcat ziua publicării primei poezii a poetului Mihai Eminescu printr-un eveniment inedit. Pe 8 martie, 434 de elevi de la Colegiile Naționale „Mihai Eminescu”, „Iosif Vulcan” și „Emanuil Gojdu” s-au aliniat între bustul lui Iosif Vulcan (din parcul Libertății) și statuia lui Mihai Eminescu (Piața Independenței), pe malul Crișului Repede și peste Podul

Ferdinand, fiecare dintre ei ținând pe o coală câte o literă din poezia „De-aș avea”. „Prin organizarea acestui happening stradal încercăm să ieșim din tiparele uneori ușor previzibile ale manifestărilor din 15 ianuarie și 15 iunie, de comemorare a lui Eminescu și să generăm o emulație în mediul școlar”, a precizat Lucian Silaghi, directorul DJC Bihor.

Poezia „De-aș avea” a

fost publicată pe 9 martie 1866, în revista „Familia”, editată atunci la Budapesta. Directorul revistei era Iosif Vulcan care a și schimbat numele tânărului de 16 ani din Eminovici în Eminescu. „Cu bucurie deschidem coloanele foii noastre acestui june de numai 16 ani, care cu primele sale încercări poetice trimise nouă ne-a surprins plăcut”, nota Iosif Vulcan în subsolul paginii.

TV

Fotbal: Ungaria - România (live)
Vineri, 22 martie, ora 21.30, TVR1

Preliminariile CM Brazilia 2014
Transmisiune directă de la Budapesta. Comentatori: Marian Olaianos și Emil Hossu-Longin. În Ungaria, meciul va fi transmis de postul televiziunii publice, m1.

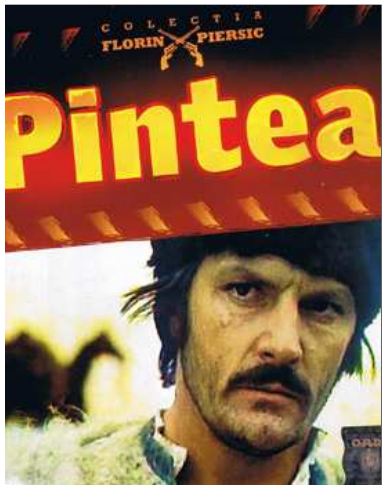
Surorile

Vineri, 22 martie, ora 20.00, PRO Cinema
Din cauza războiului, cele trei surori Boga, care duceau un trai liniștit în orașul lor de provincie, se confruntă cu schimbări dramatice în viața lor. Cea mai mare dintre ele, părăsită de soț, se dedică îngrijirii unui rănit de război pe care-l ascunde de fasciști. Cea de a doua, căsătorită cu un burghez, este iubită și de un tânăr intelectual care mai târziu o va ajuta să-și recâștige statutul social. Mezina se îndrăgostește de un ofițer întors de pe front. Unul din cei trei parteneri ai surorilor are un secret. Pelicula este o ecranizare după Horia Lovinescu, piesa „Surorile Boga”.

Pintea

Sâmbătă, 23 martie, ora 10.30, Kanal D
Grigore Pintea (Florin Piersic), fost ofițer în armata habsburgică, se întoarce în satul natal din Maramureș. Moartea părinților și imaginea sătenilor schingiuiți de oamenii grofului îl determină să treacă la haiducie, folosindu-și cunoștințele de tactică și strategie militară. Dragostea lui pentru Iza (Maria Ploae), o frumoasă maramureșeancă, îi înobilează sufletul și îl întregesc portretul unui erou nemuritor, cunoscut astăzi drept „Pintea Viteazul”.

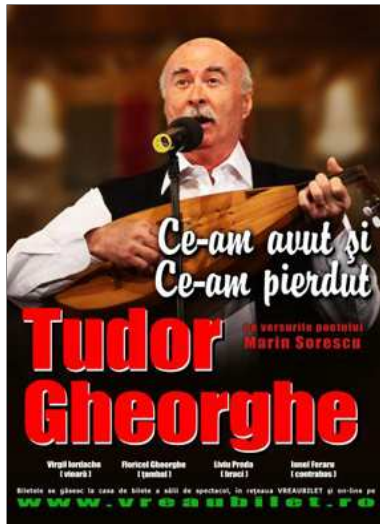

CONCERT

**Turneu
TUDOR GHEORGHE
„Ce-am avut și ce-am pierdut”**

Maestrul Tudor Gheorghe își continuă neobosit acțiunile de promovare și păstrare ale valorilor culturii naționale, prin intermediul unui număr impresionant de spectacole oferite publicului din toată țara.

Spectacolul „Ce-am avut și ce-am pierdut”, marca Tudor Gheorghe, este prezentat în cel mai amplu turneu național de până acum. La Oradea, spectacolul va avea loc vineri, 22 martie, la Teatrul de Stat „Regina Maria”, la Arad va ajunge duminică, 24 martie, la Filarmonica de Stat, iar la Timișoara luni, 25 martie, la Opera Națională.

Tudor Gheorghe a început turneul „Ce-am avut și ce-am pierdut” pe 25 februarie, de ziua lui Marin Sorescu, la Teatrul Național din Craiova, care poartă numele marelui scriitor. „Ce-am avut și ce-am pierdut” este un spectacol-eveniment dedicat zilei de naștere a simbolului Olteniei culturale (29 februarie). Concertul este bazat pe operele poetului și dramaturgului Marin Sorescu, ce vor fi transpuse în interpretarea inedită a maestrului Tudor Gheorghe, în acompaniamentul tarafului alcătuit din Virgil Iordache (vioară), Floricel Gheorghe (țambal), Liviu Preda (violă), Ionel Feraru (contrabas).

EXPO

**CONFORT CONSTRUCT & INSTAL
Târg de construcții și instalații**

Joi, 21 martie – Duminică, 24 martie 2013
Expo Arad Internațional, Pavilionul A

Aici găsiți toate programele tv
românești:

www.port.ro

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

25 MARTIE, LUNI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

26 MARTIE, MARTI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

27 MARTIE, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport: Clubul suporterilor 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

28 MARTIE, JOI (Ștefan Crăsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista, presei 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

29 MARTIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Marieta Gavra: Femei celebre 16.30: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

30 MARTIE, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Medalion folcloric cu Daniela Băcilă de la Radio Timișoara 17.55: Încheiere

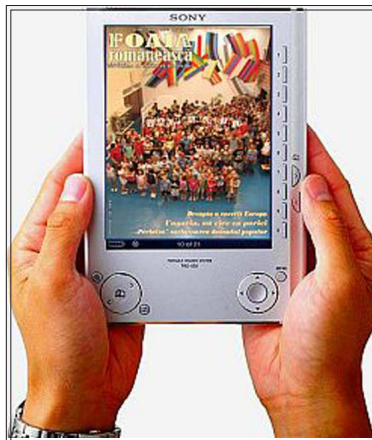
31 MARTIE, DUMINICĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteză știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 27 martie, m1, ora 12.55
joi, 28 martie, Duna TV, ora 7.05

La Școala Românească din Micherechi s-a înființat, nu demult, un cor mixt, condus de profesorul Gheorghe Păcaș. Micii coriști au făcut în ziua de 8 martie o excursie la Seghedin, vizitând Facultatea Pedagogică și Catedra de română, în studioul de radio au făcut înregistrări, iar la Consulatul General din Seghedin au sărbătorit Ziua Internațională a Femeilor. În a doua parte a programului vă vom prezenta un mini portret despre un fost coleg, Petru Câmpian, care și la pensie a rămas activ, cel puțin în ce privește sportul.
Realizator: **Tiberiu Boca**

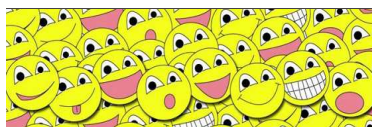
**Abonați-vă la
E-Foaia
la prețul
de anul trecut!**

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Un grup de turiști vizitează ruinele unui castel medieval. Privind în jur, un băiețel își întreabă încet tatăl:

– Aici a învățat mama să conducă mașina?

♦ ♦ ♦

– Care sunt cele trei cuvinte, folosite cel mai des în lume?

– I love you?

– Nu... „Made in China”!

♦ ♦ ♦

Soțul și soția se uitau atent în Fântâna Dorințelor. Deodată soția alunecă și cade în fântână. El se dă înapoi înmărmurit și exclamă:

– Nu pot să cred că funcționează!

♦ ♦ ♦

– Bulă, ce era, mă, taică-tău?

– Era tuberculos.

– Nu, mă, vreau să zic ce făcea?

– Tușea.

– Mă, da prost mai ești, n-ai înțeles nimic. Doar nu trăia din asta!

– Normal! Din asta a murit.

♦ ♦ ♦

O doamnă, cumpărându-și o haină de blană excesiv de scumpă, ajungând la casierie, scoate din geantă bancnote mototolite și umede. Văzând fața nedumerită a casieritei, îi spune:

– Soțul a plâns. Tare, tare a mai plâns.

♦ ♦ ♦

Să-i mulțumim lui Columb. Dacă nu exista el, toți americanii ar fi trăit în Europa!

♦ ♦ ♦

Adevărata fericire constă în lucrurile mici: o mică vilă, un mic iaht, o mică moștenire.

Purtați de valuri și de dans, la Budapesta

(Urmare din pag. a 3-a)

Ne aflăm aici cu prilejul unui bal al românilor din Budapesta, care oferă posibilitatea românilor din acest mare oraș să se întâlnească, să se regăsească. Viața cotidiană te face uneori să te înstrăinezi, iar aceasta este o ocazie prin care românii din acest oraș se reîntâlnesc, își spun păcăniile, își spun speranțele și dansează împreună. Balul continuă să fie un punct de atracție și în viitor, ceea ce face ca românii din Budapesta să fie într-o oarecare măsură un eșantion a tot ce înseamnă România. Sunt aici români din Moldova, din Ardeal, din Muntenia, avem o mică Românie, cu tot ce are ea mai bun", a spus **Victor Micula**, ambasadorul României în Ungaria.

Aici se vorbește doar românește

„Este o experiență nouă pentru mine. Mă simt foarte bine aici, pentru că se vorbește doar românește. E un lucru la care sincer nu mă așteptam și cred că este o promisiune pentru viitor pentru a putea supraviețui asimilării, care este foarte agresivă în această parte a lumii. Au dansat și băieții mei, este meritul și munca lor. Fiecare weekend și l-au sacrificat pentru a învăța pașii de dans. N-au fost antrenamente foarte

ușoare, dar le-a plăcut. Singurul meu merit este că am reușit să-i cresc până la vârsta aceasta și să-i duc cu mașina la repetiții. Este un bun prilej pentru ei pentru a se afla într-un mediu românesc aici, în capitala maghiară. Repetițiile au fost o plăcere pentru ei, pentru că la școală vorbesc doar în limba maghiară sau engleză, și sunt dornici să vorbească și cu altcineva limba română decât cu părinții. Tocmai de aceea i-am luat și la alte evenimente din cadrul comunității din partea de est a Ungariei, ca să se socializeze și să întâlnească și alți români care trăiesc aici, în Ungaria. A fost o primă experiență cu aceste dansuri populare la un festival, unde copiii mei s-au uitat uimiți cât de bine știu băieții din Micherechi să danseze. Băiatul meu cel mic a zis că ar vrea și el să danseze la fel. I-am spus să începem întâi cu ceva mai ușor. În seara aceasta s-au descurcat de minune", ne-a declarat domnul **Bogdan Ignat**, consilier diplomatic al Ambasadei României la Budapesta, ai cărui băieți au făcut parte din formația de dansuri a copiilor din Budapesta.

Sigur le-ar plăcea și altora

„Ca un român care trăiește în Budapesta de 23

de ani, mă bucur că și noi avem o petrecere a noastră, a românilor din capitală. Majoritatea participanților sunt persoane care se interesează de cultura românească, mai nou veniți în aceste locuri și mai vechi decât cum sunt eu. Pentru mine a fost o surpriză și faptul că nici cuvântul de salut al ambasadorului nu a fost nevoie să se traducă în ungurește, de obicei diplomația românească ține ca toate manifestările să fie traduse cel puțin în două limbi. În această seară s-a vorbit doar românește, lucru îmbucurător pentru mine. Au fost baluri de răsunet la Budapesta cu 100-120 de ani mai devreme. Locul ales pentru bal

este minunat, chiar emoționant. Cei care vin o dată, sunt sigur că vor veni și la anul. Nu trebuie un loc mai potrivit pentru o petrecere românească în inima Budapestei. Doresc să vină cât mai mulți, să vadă cum ne distrăm noi, pentru că sunt sigur că o să le placă", ne-a spus **Ștefan Frătean**.

La Budapesta îmi amintesc de "jocurile" de la Cenad

„Am impresia că dintre toți participanții la bal, eu sunt cel mai în vârstă, dar mă simt foarte bine. Am dansat și acum. Cândva am jucat fotbal, dar de câțiva ani nu mai joc. Acum am simțit că nu mai merge așa de bine nici dansul. La vârsta de zece ani umblam la Cenad, la joc. Acolo dansam dansuri românești. Era o orchestră, se dansa hora, iar eu stăteam în mijlocul horii, pentru că atunci încă nu știam să dansez. Când vin aici la balul de la Budapesta îmi amintesc și de jocurile de la Cenad.

Acolo dansam și sârbește, fiindcă trăiau mulți sârbi în localitate", a spus **Emil Bodircă**, budapestan născut la Cenadul Unguresc.

O petrecere de suflet

„Sunt foarte mândră de programul acesta, fiindcă sunt melodii cunoscute de noi, iar mie îmi mângâie sufletul. Sunt foarte bucuroasă că le aud și sunt mândră de poporul român că are atât de frumoase cântece, pe care merită să le asculte oricine. Îmi place că an de an se organizează acest bal. Pentru noi, care trăim foarte departe de românii noștri din provincie, este un mare lucru că se face un program, un bal românesc la Budapesta. Dacă ne permite sănătatea ne străduim în fiecare an să venim la această petrecere de suflet. Ne pare bine că doamna Gabriela a reînnoit acest program. Este un obicei foarte frumos de Mărtisor. Această tradiție trebuie păstrată și în viitor", ne-a spus **Eva Cozma Frătean**.

Iulia Kaupert

FOAIA
românească
22 martie 2013
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: **5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95.** Telefon: **(66) 463-152, 361-789** Fax: **(66) 463-152**, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Julia, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2013: **3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți.** Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria) și de la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).